

Høringssvar til høringsnotat om kompetanse i barnevernet

Først og fremst er vi svært takknemlig for at kompetansen i barnevernet får et reallt og helt nødvendig løft. Vi ser at et kompetanseløft kan bidra til mange viktige endringer i barnevernet. Samtidig er det viktig å være tydelig på at kompetanse alene ikke løser utfordringer som ukultur, gjentakende havari eller manglende dokumentasjon.

Vi i organisasjonen for barnevernsforeldre (OBF) ønsker å heve kvaliteten på barnevernet, samt rettssikkerheten til foreldre i møte med barnevernet og hjelpeapparatet for øvrig. OBF er også opptatt av å styrke det biologiske prinsippet og at foreldre anerkjennes som viktige samarbeidspartnere i barnas hverdag enten de bor hjemme eller er under barnevernets omsorg. Vi ønsker å jobbe for å styrke relasjonene mellom foreldre-barn-fosterfamilie. Vi ønsker økt fokus på tidlig innsats og bredere satsning på tilbakeføringer til hjemmet. Vårt formål er: «å samle, støtte og være et talerør for foreldre som har eller har hatt barna under barnevernets omsorg, eller er i ferd med å få det. OBF skal arbeide for å heve kvaliteten på barnevernet i Norge gjennom dialog og samarbeid med politikere, myndigheter, fagfeltet og andre organisasjoner med tilsvarende målsetninger.

Organisasjonen for barnevernsforeldre (OBF) er opptatt av at kvaliteten i barnevernet er tilfredsstillende, slik at familier får den hjelpen de har behov for. Det er også viktig at tilliten er høy, ikke bare generelt i befolkningen, men også blant de som mottar hjelp eller tiltak fra barnevernet.

Barnevernets overordnede mål er å beskytte å ivareta sårbare barn, jobbe utfra barnets beste. Vi i OBF vil påstå at det etter dagens praksis er en illusjon.

Svært mange ulike aktører har de siste årene jobbet relativt hardt for å få til granskning av barnevernet. De har over flere år skrevet og belyst grove feil og mangler med dagens barnevern. Disse aktørene er alt fra advokater, sakkyndige psykologer, leger, nemndledere, barnevernspedagoger, foreldre, fosterforeldre og barn. Blir vi tatt på alvor? Ja av en mann, en modig mann, en ordfører ved navn Knut Harald Frøland og litt over halvparten av et kommunestyre i en kommune i Norge, nemlig Samnanger. Resten av våre myndigheter har mer eller mindre forsvart den gode jobben barnevernet gjør, noe som selvsagt en er fornærmelse mot de

familier som har blitt ødelagt. Hvis en lege gjør en feil og pasienten dør, hjelper det de etterlatte, å få vite at legen reddet 50 andre pasienter i fjor? Da er det ikke så farlig lengre?

Samnanger har på tross av krass kritikk og kraftig motstand, landet over tatt opp kampen mot en ukultur som har fått grodd seg fast i vårt barnevern. Ingen mann eller kvinne, ingen offentlig ansatt i Norge, ingen Statsråd kan påstå at de ikke visste, for dere har alle vist om uretten som skjer med familier i landet vårt. Særlig de siste årene har også Europa reagert på norsk barnevernpraksis, det er vi selvsagt veldig glad for. Nå er EMD i ferd med å gjøre en jobb Høyesterett i utgangspunktet skulle ha gjort, men i årevis har unnlatt å gjøre.

I vår kom det flere høringsnotater i forbindelse med regjeringens arbeid med ny barnevernlov. Det er vi svært fornøyd med, likevel savner vi et eget høringsnotat om menneskerettigheter og rettssikkerhet. Vi antar at dette er noe barne- og familiedepartementet har planer om å ivareta når forslag til ny barnevernlov legges frem våren 2021.

Høringsnotatet inneholder flere forslag til endringer både fra Bufdir og fra BFD, vi skal gå gjennom en del av de forslagene her.

- Det skal fra 2031 stilles krav om barnevernsfaglig eller annen relevant mastergradsutdanning til tilsatte i det kommunale barnevernet med lederfunksjoner, utredningsoppgaver og vedtaksmyndighet. *Dette er et godt forslag, vi støtter det fullt ut.*
- Det etableres en egen ordning for de som allerede er tilsatt i det kommunale barnevernet, eller som tilsettes i perioden før 2031, der kompetansekravet kan oppfylles gjennom videreutdanning og minst fire års arbeidserfaring fra barnevernet. *Dette er også et godt forslag som vi støtter.*
- Det gis etter 2031 mulighet for dispensasjon fra kravet om mastergrad hvis kommuner ikke lykkes med å rekruttere kvalifiserte kandidater, forutsatt at den nytilsatte får systematisk veiledning det første arbeidsåret og tar videreutdanning innen tre år. *Vi forstår at det for noen mindre kommuner kan være utfordrende å få tak i riktig bemanning, men vi ser heller for oss at interkommunalt samarbeid vil ivareta familier bedre enn dispensasjoner.*
- Kommunenes og barnevernsinstitusjonenes generelle ansvar for veiledning av de tilsatte blir presisert i barnevernloven. *Vi støtter at dette skal tydeliggjøres i barnevernloven.*
- Det skal fra 2031 stilles krav om barnevernsfaglig eller annen relevant mastergradsutdanning for ledere og stedfortredere i barnevernsinstitusjonene. For de som er tilsatt eller tilsettes som ledere eller stedfortredere før 2031 kan kompetansekravet oppfylles gjennom videreutdanning. *Støtter forslaget. Vi mener det er viktig at både leder og leders stedfortreder har mastergrad.*

- Det stilles krav om at øvrige tilsatte i barnevernsinstitusjonene som hovedregel skal ha relevant bachelorutdanning. Kompetansekravet skal gjelde for nytilsetninger, og ikke for de som allerede jobber i institusjonene. *Vi ønsker at alle tilsatte ved barneverninstitusjonene skal ha relevant bachelorutdanning.*
- Dagens krav til bemanning og kompetanse i barneverninstitusjoner, samt institusjonenes plikt til faglig veiledning og opplæring flyttes fra kvalitetsforskriften og inn i barnevernloven. *Vi støtter forslaget og håper at det vil bidra til at plikten til faglig veiledning og opplæring overholdes i langt større grad enn i dag.*
- Det stilles krav om at det kommunale barnevernet og Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) skal tilby veiledet praksis til studenter dersom høyskoler og universiteter ber om det. *Vi støtter forslaget, men håper også at det legges opp til mer praksis under studiene.*
- Det er satt i gang arbeid med å utvikle nasjonale retningslinjer for læringsutbytte i barnevernsfaglige masterutdanninger, der det særlig skal legges vekt på utvikling av analytisk kompetanse og kliniske ferdigheter. *For å drive godt barnevernfaglig arbeid er det en forutsetning at man både har analytisk kompetanse og kliniske ferdigheter. Vi ser at svært mange barneverntjenester jobber for dårlig med familier i krise, undersøkelser og tiltak virker lite målrettede og systematiske og dokumenter innhentes uten videre mål og mening. Noe som vi tenker bryter med personvernet til familier.*
- Studiekapasiteten ved barnevernsfaglige masterutdanninger skal vurderes i dialog med utdanningsinstitusjonene, med sikte på å tilpasse antallet studieplasser til tjenestenes behov for kvalifisert arbeidskraft.
- Tilbudet om barnevernsfaglige videreutdanninger er styrket, slik at de som allerede er tilsatt i barnevernet skal kunne tilegne seg kompetanse på masternivå. *Dette er vi også helt enig i.*

1. Barnevernet skal ha fagmiljøer med høy kompetanse, der tjenestene er godt rustet til å håndtere krevende saker og hjelpe barn og familier som er i en vanskelig livssituasjon. *Høy kompetanse er åpenbart viktig for å håndtere krevende saker. Vi tenker også at det er viktig å avgrense hvilke saker barnevernet skal håndtere, slik at kompetansen i barnevernet ikke «sløses» bort på oppgaver som andre etater/tjenester kan håndtere bedre. Vi er bekymret for hvordan små kommuner vill kunne etablere fagmiljøer med høy kompetanse.*

2. Barnevernet skal være et attraktivt yrke, der tilsatte har gode arbeidsforhold og får nødvendig oppfølging og støtte. *Vi tenker også at det er viktig med gode internkontroller og at det er gode og sunne rutiner for å etterprøve eventuelle hypoteser og kultur for å stille de vanskelige spørsmålene før beslutninger fattes. En annen viktig faktor vil også være å la de ansatte få bruke sin kompetanse der den behøves fremfor å sitte å skrive vedtak på dekning av barnehageregning og 4 obligatoriske møter i året. Gi de ansatte anledning til å utfordre seg selv og utvikle seg til trygge gode medarbeidere.*

3. Barnevernet skal ha høy grad av legitimitet i befolkningen, og den enkelte tilsatte skal oppleve å få tillit og annerkjennelse for den jobben de gjør. *For å få legitimitet i befolkningen er det flere ting*

som spiller en stor rolle, for eksempel så er det helt avgjørende at det ryddes opp i tjenesten. Vi skal ikke lete etter syndebukker, men når de dukker opp foran nesen på oss må vi reagere! Systemet må reagere på lovbrutere, uten rettferdighet for loven vil ingenting bli bedre.

FNs barnekomite har blant annet vist til at barnets beste-vurderinger er komplekse, og at innholdet må vurderes konkret fra sak til sak. Komiteen har videre vist til at vurderingene må foretas av godt kvalifisert personell, og understreker betydningen av kompetanse fra flere fagdisipliner. *Her tror vi barnevernet selv må ta en del av ansvaret for at det ikke er slik i dag. Mange foreldre opplever at uansett hva leger eller annet helsepersonell sier så vet barnevernet selv best. De innhenter informasjon av flere fagdisipliner, uten å invitere dem inn til å følge forløpet, med mindre de er enige med barnevernet selvsagt. Går meldeplikten og taushetsplikten alltid bare en vei?*

- Innføre krav til mastergrad for arbeid i det kommunale barnevernet. Kravet ble foreslått å omfatte omtrent 80 prosent av de tilsatte. Bufdir foreslo krav til barnefaglig masterutdanning for de tilsatte og barnevernsfaglig masterutdanning for ledere. *Støtter fullt ut*
- Innføre krav om treårig relevant bachelorutdanning som minimumskompetanse for tilsatte i barnevernsinstitusjoner. For institusjonsledere ble det foreslått krav om mastergrad, men ikke nødvendigvis barnevernsfaglig master. *Støtter fullt ut*
- Innføre en nasjonal eksamen i juss for tilsatte i kommunalt barnevern og for ledere i barnevernsinstitusjoner. *Vi tenker at eksamen i juss vil være en fordel i barnevernet, samtidig så har både kommune advokater, dommere både i tingrett og lagretten denne kompetansen uten at det har hatt særlig effekt når det kommer til kommunen sine forpliktelser overfor barn og foreldre i barnevernssaker, noe EMD har påpekt flere ganger. Likevel håper vi det bidrar positivt at barnevernledere innehar denne kompetansen.*
- Opprette en femårig integrert masterutdanning for barnevernspedagoger og en toårig masterutdanning innen barnevernsarbeid for andre relevante yrkesgrupper. *Støtter fullt ut*
- Lovfeste krav om at barnevernet skal tilby praksis til studenter. *I tillegg bør det foreligge føringer for minste krav til lengde praksis på de ulike utdanningene.*
- Lovfeste krav om veiledning til nytilsatte det første året i arbeid. *Burde være en selvfølge*
- Forsøk med utprøving av ulike modeller for hvordan juridisk og psykologfaglig kompetanse best kan tilknyttes barnevernstjenesten. *Vi ønsker juridisk og psykologfaglig kompetanse velkommen inn i barnevernet.*
- Ordning med faste advokater i barnevernssaker etter modell fra straffesaksområdet. *Vi ønsker på ingen måte faste advokater i barnevernssaker. Dagens ordning at foreldre selv kan velge har mulighets svakheter, men vi ønsker heller å finne løsninger for å redusere svakhetene enn å gi fra oss valgfriheten. Intensjonen er mulighets god, men forslaget støtter vi ikke.*
- Autorisasjonsordning hvor autorisasjon tildeles etter endt utdanning innen master i barnevern og master i barnevernsarbeid, eventuelt en videre utredning av et nasjonalt register over

barnevernspersonell. *Vi ser både fordeler og ulemper med autorisasjon i barnevernet. Men fordelene, er slik vi ser det mindre enn ulempene. Så vi støtter på nåværende tidspunkt ikke autorisasjon i barnevernet.*

Begjæringen skal blant annet inneholde en saksfremstilling, der barnevernstjenesten skal gi en objektiv beskrivelse av faktum i saken, også de opplysningene som taler til partenes fordel. *Hva har dette med kompetanse å gjøre? Kompetanse er så mangt, det kan for eksempel handle om å avdekke feil og mangler, analysere dem for så å finne løsninger. Derfor er vi i OBF svært opptatt av at barneverntjenester som definerer hva som ikke er god nok omsorg må ha kompetanse nok til også si hva som skal til for å kunne gi god og forsvarlig omsorg igjen. Derfor mener vi at dette MÅ komme frem i saksfremlegget til barneverntjenesten, som en plan for hvordan barnet skal føres tilbake til sine foreldre. At begjæringen inneholder en balansert fremstilling av opplysningene i saken er dessverre langt fra virkeligheten til foreldre landet over.*

Dette betyr at gjennomstrømningen av tilsatte blir stor, og det blir vanskelig å bygge og vedlikeholde kompetanse over tid. Hele 40 prosent av de tilsatte i det kommunale barnevernet har vært tilsatt i 3 år eller mindre. *Dette er svært graverende opplysninger, dette er både uforsvarlig og ufattelig. Hva har BFD og Bufdir tenkt å gjøre for at disse tallene skal se helt annerledes ut om få år? Vi får håpe at veiledning av nytilsatte har god effekt.*

Kommunen har allerede i dag et ansvar for opplæring og veiledning av de tilsatte i barnevernstjenesten. Dette innebærer blant annet at kommunen må sørge for at barnevernstjenestens personale har den kunnskapen og de ferdighetene som er nødvendig for at kommunen kan ivareta sine oppgaver etter barnevernloven. *Vi er bekymret for om kommunene er klar over sitt ansvar i forhold til opplæring og veiledning. Noe vi håper blir lettere når kommunen mottar tilstandsrapporter av barnevernet.*

En konsekvens av denne utviklingen er at unge som i dag får et tilbud på barnevernsinstitusjon ofte har omfattende behov for støtte og behandling. Begrenset kapasitet i døgninstitusjoner i psykisk helsevern for barn og unge, samt en klar målsetting om redusert antall unge i fengsel, kan også ha bidratt til at flere barn som opplever store problembelastninger havner på barnevernsinstitusjon. *Dette er slik vi ser det svært uheldig. Vi er av den oppfatning av barn og unge skal få den hjelpen de trenger der de trenger den. I dag har vi erfaring med at svært mange barn og unge som burde fått hjelp/tilbud/tiltak fra andre etater blir dyttet inn i barnevernet. Dette skremmer oss veldig, utviklingen må stanse. Barn med psykiske vansker trenger hjelp fra psykiatri ikke nødvendigvis fra barnevernet. Her er det viktig at vi skiller på hva som er hva. Hva er årsaken til at barn og unge i barnevernet har psykiske lidelser? Hører de virkelig til i barnevernet? Barn med autismediagnoser trenger hjelp fra helse og sosialtjenesten, men får i stor grad bistand fra barnevernet. Vi støtter i stor grad at man skal redusere unge i fengsel, så lenge det ikke går utover sikkerheten til barnet eller samfunnet for øvrig. Da er det en forutsetning at det finnes alternativer som tar sikte på å hjelpe dem på andre måter, oppbevaring er ikke løsninger vi kan akseptere uansett alder eller bakgrunn.*

Sentre for foreldre og barn er et spesialisert tiltak med et betydelig høyere kompetansenivå enn i barnevernsinstitusjonene. En stor andel av de tilsatte har utdanning på masternivå og

spisskompetanse i utredning av omsorgssituasjonen til sped- og småbarn. Innføring av et krav om bachelorutdanning vurderes derfor som lite tilpasset sentrenes virksomhet. *Vi er for så vidt enige i at det ikke er utdanningen til de ansatte som er utfordringen ved senter for foreldre og barn. Det er vel heller tiltakets formål og oppgave vi tenker ikke er helt i tråd med intensjonen og lovverket. Her synes det svært grovt fra det offentliges side.*

Vi har forståelse for at innføring av kompetansekravet ikke kan gjelde for tidligere enn 1. januar 2031. Likevel er vi bekymret for hvordan barneverntjenestene i mellomtiden skal ivareta sine arbeidsoppgaver fra dagens dato og frem til 2031.